

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Балабақшада еңбек арқылы тәрбие берудің негізгі бағыттары

ЖАРИЯЛАНДЫ
13.03.2025СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/176784/>**Аралбаева Айгул Уәлиқызы****Лауазымы:Тәрбиеші****Қызылорда облысы, Сырдария ауданы, Аманкелді ауылы****№8 «Айгүл» балабақшасы.****Кіріспе:** Еңбек тәрбиесі – баланы өмірге дайындаудың маңызды құралы.

Бұл тәрбие түрі баланың тұлға ретінде қалыптасуына, физикалық және психологиялық дамуына, ұқыптылық пен еңбекқорлық сияқты қасиеттерді қалыптастыруға ықпал етеді. Ерте жастан еңбекке баулу баланың өмірге бейімділігін арттырып, оның қоғамдық өмірдегі рөліне түсінік қалыптастырады. Балабақшадағы еңбек тәрбиесі балаға өз мүмкіндіктерін түсінуге, қоршаған ортамен және өзімен дұрыс қарым-қатынас орнатуға көмектеседі.

Негізгі бөлім:**Еңбек тәрбиесінің мақсаты мен міндеттері.**

Балабақшадағы еңбек тәрбиесінің басты мақсаты – балалардың еңбекке деген оң көзқарасын қалыптастырып, оларды еңбекке баулу. Еңбек арқылы балалардың ой-өрісін кеңейтіп, қабілеттерін ашу, оларды ұжымдасып жұмыс істеуге, шыдамдылық пен табандылыққа тәрбиелеу маңызды міндеттерге жатады. Бұл тәрбиенің негізгі міндеттері:

- Баланы өз бетімен әрекет етуге үйрету;
- Ұжымда жұмыс істеуге, өзара көмек көрсетуге баулу;
- Жауапкершілік пен тәртіптілікті дамыту;
- Қоршаған ортаға және еңбекке құрметпен қарауға тәрбиелеу.

Балабақшадағы еңбек тәрбиесін ұйымдастыру арнайы принциптерге сүйенеді:

1. **Жүйелілік** – еңбек процесін біртіндеп, қарапайымнан күрделіге қарай үйрету.
2. **Тәжірибелік бағыт** – балалардың еңбек процесінде практикалық дағдыларды игеруі.
3. **Қол жетімділік** – еңбек түрлері баланың жасына сәйкес болуы керек.
4. **Жеке тәсіл** – әр баланың жеке мүмкіндіктерін ескере отырып, еңбек түрлерін ұсыну.
5. **Қызығушылық** – балалардың еңбекке деген қызығушылығын ояту үшін шығармашылық, ойын және мотивациялық элементтерді қолдану.

Өз-өзіне қызмет көрсету дағдыларын қалыптастыру

Өз-өзіне қызмет көрсету дағдылары – баланың ең алғашқы еңбегі. Бұл балаға өз бетімен әрекет етіп, тұрмыстық дағдыларды үйренуге мүмкіндік береді. Мысалы:

- Өз киімін кию және шешу;
- Жеке заттарын ретке келтіру;
- Ойыншықтарын жинау;
- Тамақ ішу кезінде өзін ұқыпты ұстау.

Өз-өзіне қызмет көрсету дағдылары баланы тәуелсіздікке үйретіп, оның жауапкершілік сезімін қалыптастырады. Балалар кішігірім тұрмыстық міндеттерді орындау арқылы өзіне сенімділікті арттырады және өз еңбегінің нәтижесін көріп, еңбекке деген құштарлықты сезінеді.

Ұжымдық еңбекке баулу.

Ұжымдық еңбек балалардың бірлесіп жұмыс істеуіне, ынтымақтастыққа тәрбиелейді. Балабақшада ұжымдық еңбектің қарапайым түрлерін ұйымдастыру өте тиімді, мысалы:

- Топты тазалау;
- Ойыншықтарды жинау;
- Гүлдер мен өсімдіктерді күту;
- Ас үйде шағын тапсырмаларды орындау.

Ұжымдық еңбек балаларға өзара көмек көрсетуді, әріптестерінің еңбегін бағалауды, бірге жұмыс істеуді үйретеді. Бұл процесс балалардың жауапкершілік сезімін дамытып, еңбек нәтижесін бірлесе отырып көруге мүмкіндік береді.

Табиғатпен байланысты еңбек

Балабақшада еңбек тәрбиесінің тағы бір маңызды бағыты – табиғатпен байланысты

еңбек түрлері. Балаларды табиғатқа баулу, оларды өсімдіктер мен жануарлар әлемімен таныстыру еңбек тәрбиесінде маңызды орын алады. Мұнда балалар:

- Гүлдер мен өсімдіктерді суарып, оларды күту;
- Бағбаншылық жұмыстарға қатысу;
- Табиғатты қорғау туралы білім алуға мүмкіндік алады.

Табиғатпен байланысты еңбек балаларға табиғатпен үйлесімділік орнатып, оны аялауға үйретеді. Олар өсімдіктердің өсуін бақылай отырып, еңбек нәтижесін өз көздерімен көріп, еңбектің маңыздылығын түсінеді.

Қол еңбегі

Балабақшада қол еңбегі балалардың ұсақ моторикасын, шығармашылық қабілеттерін дамытуға арналған. Қол еңбегіне жапсыру, қиып алу, сурет салу, мүсіндеу сияқты жұмыстар кіреді. Бұл жұмыстар балаларға эстетикалық талғам қалыптастыруға, ұқыптылық пен зейін қоюға үйретеді. Қол еңбегі арқылы балалар өздерінің қиялын іске асырып, шығармашылық қабілеттерін дамытады.

Тәрбиеші мен ата-ананың рөлі

Балабақшада еңбек тәрбиесі тек тәрбиешіге ғана емес, ата-ананың да қолдауымен жүзеге асырылады. Тәрбиеші балаларға еңбек түрлерін үйретіп, оның маңыздылығын түсіндірсе, ата-аналар үйде осы дағдыларды бекітуі қажет. Ата-ана мен тәрбиеші бірлесіп жұмыс істегенде ғана балаға берілген еңбек тәрбиесі толыққанды нәтиже береді.

Еңбекке деген мотивация қалыптастыру

Баланың еңбекке деген қызығушылығы мен мотивациясы өте маңызды. Оны қолдау үшін:

- Баланың жетістіктерін мадақтау;
- Кішігірім жетістіктерін атап өту;
- Еңбегінің нәтижесін көріп, қуанту қажет.

Еңбектің нәтижесі балалар үшін маңызды болып табылады. Олар өз еңбегінің нәтижесін көрген кезде, еңбекке деген қызығушылықтары артады. Сонымен қатар, балаға белгілі бір деңгейде еркіндік беру, оның еңбек процесін өз бетінше орындауына мүмкіндік беру маңызды.

Қорытынды

Балабақшада еңбек тәрбиесі балалардың тұлғалық дамуына, өмірге бейімделуіне және өзін-өзі тануына маңызды ықпал етеді. Еңбек арқылы балалар еңбекқорлыққа,

жауапкершілікке, ұқыптылыққа және ұйымшылдыққа үйренеді. Балабақшада еңбекке баулу – балаға өмір бойы пайдасын тигізетін маңызды білім беру процесі. Еңбек тәрбиесі арқылы бала болашақта өз ісіне жауапкершілікпен қарап, қоғамға пайдалы азамат болып қалыптасады.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Мухина В. С. Мектеп жасына дейінгі балалар психологиясы: Қазақша аудармасы. – Алматы: Мектеп, 1986 – 230 б.
2. Құсаинов А.Қ. «Баланың дамуы» Алматы. Рауан, 2000.
3. Интернет желісі.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.